

אשנב לביטקוין

מני רוזנפלד

1. אז מה זה בעצם ביטקוין, ולמה זה טוב?

ביטקוין הוא המטבע הדיגיטלי המבוזר הראשון בעולם. אפשר לדון ארוכות מה פירוש "מטבע", "דיגיטלי" ו"מבוזר", וגם נעשה זאת - אבל לבינתיים ניתן לו הסבר קצת יותר קונקרטי. ביטקוינים הם דברים בעלי ערך שכל אדם מסוגל לאחסן אצלו על המחשב ולהעביר לכל אדם אחר. גם כאן יש צורך להבהיר מה זה בדיוק, איך מאחסנים אותו, איך מעבירים אותו, על מה זה מבוסס ולמה בכלל שלביטקוינים יהיה ערך - אבל קודם כל חשוב להבין למה זה משמש ובמה זה מועיל.

ובכן, המטרה של ביטקוין היא לשמש כסוג של כסף, שבדומה לכל כסף אחר ניתן להרוויח אותו, לחסוך אותו ובעת הצורך לשלם אותו תמורת שירותים ומוצרים. מכיוון שאת אותם הדברים בדיוק ניתן לעשות גם הכסף שאנו מכירים, כגון שקלים - שאותם ממשלת ישראל מנפיקה, אנו מאחסנים באופן פיזי או בחשבון בנק, ומעבירים באופן פיזי או באמצעות בנק, כרטיס אשראי, PayPal וכדומה - יש מקום לשאול מה היתרונות בשימוש בביטקוין דוקא, שבו כל תהליך ההנפקה וניהול התנועות מתבצע באופן מבוזר ע"י רשת מחשבים שיתופית ללא גורם מרכזי בעל שליטה.

רבות נאמר על ביטקוין, לעתים נוטים לקחת מאפיין שלו ולהגיד שזהו הגורם המייחד אותו, ובכך למעשה טוענים שכל מי שמאפיין זה אינו רלוונטי עבורו אינו צריך להתעניין. האמת היא שמדובר בגישה שונה לחלוטין להסתכלות שלנו על כסף, שמייצגת דברים שונים עבור אנשים שונים ויכולה להוות מהפכה של ממש בעולם הכלכלה. באופן ארצי יותר לביטקוין רשימה ארוכה של יתרונות מובהקים ושל מאפיינים שעשויים להיתפש כיתרונות, כחסרונות או כחסרי חשיבות בהתאם להשקפת עולמו של המתבונן. דעת הכותב היא שהיתרונות כה רבים עד כי בהחלט ייתכן שבבוא היום ביטקוין יבסס את מעמדו כמטבע העיקרי למסחר ברחבי העולם, אך אין ספק כי לפחות בקבוצות מסוימות שעבורן היתרונות בולטים במיוחד ביטקוין ימצא את מקומו. לכן כל אדם ייטיב לעשות עם ירהרה איזו תועלת הוא יוכל להפיק מהשימוש בו, כיום ובעתיד.

להלן רשימה כוללת מאד של יתרונות. הוכנסו לרשימה כמה שיותר עניינים כדי להדגים את הפוטנציאל, אך כאמור על חלק מהם לא תהיה הסכמה פה-אחד שאכן מדובר ביתרונות, וחלקם יבואו לידי ביטוי מעשי רק כשהשימוש במטבע יתבסס.

1. בניגוד לכסף מזומן, ניתן להעביר ביטקוין מיידית ובקלות לכל אדם בעולם דרך האינטרנט. ובניגוד להעברות כספים באמצעות בנקים, כרטיסי אשראי או PayPal, העברת ביטקוין כרוכה בעמלות מזעריות בלבד. בנקים גובים עשרות דולרים עבור העברות בינלאומיות והן עשויות לקחת ימים. כרטיסי אשראי ו-PayPal גובים מהמוכר עמלות בסביבות 3% פלוס 30 סנט. העמלה הזאת תגולם במחיר הסופי ללקוח בשביל לשמור על רמת רווחיות נתונה.
2. בכרטיסי אשראי ו-PayPal קל למדי לבצע ביטול תשלום, הקרוי chargeback, בעיקר כשמדובר במכירת מוצרים דיגיטליים. מוכרים יודעים שחלק מההכנסות שלהם יבוטלו שלא כדון, ואת ההפסדים מכך הם מגלמים במחירים. עם ביטקוין הדבר אינו אפשרי - ברגע שהעברה בוצעה, אין גורם המוסמך לבטל אותה. (על הבעיה, לכאורה, בחוסר האפשרות לבטל עסקה, ופתרונה, נדבר בהמשך). מכאן שבאמצעות ביטקוין ניתן להציע מוצרים במחיר נמוך יותר.
3. ביטקוין הוא מטבע בינלאומי (מה שקשה מאד להשיג ללא ביזור, כי אחרת תתעורר מחלוקת מי ישלוט בו). בתור שכך היציבות הפוטנציאלית שלו גדולה מאד מכיוון שהוא מושפע

מהשימוש בו בכל העולם ולא במדינה מסוימת. בנוסף, אין צורך להמיר אותו למטבע מקומי (מה שצריך בעמלות ובטרח) עבור תיירות וקניות באינטרנט. לדוגמה, PayPal גובים עמלה של כ-3% עבור המרה, בנוסף לכל שאר העמלות.

4. קל מאד לקבל תשלומי ביטקוין. אדם שכבר משתמש בביטקוין ומעוניין לקבל תשלום מגורם אחר צריך רק למסור לו אחת מ"כתובות הביטקוין" שלו, מחרוזת אותיות פשוטה, והצד השני יכול לבצע העברה במספר לחיצות במחשב. אין בעיית אבטחה במסירת מידע זה. הדבר מועיל במיוחד עבור אנשים פרטיים ופריילנסרים שאין להם גישה למערכת סליקת אשראי, וכן לארגונים מכל הגדלים המסוגלים לאסוף תרומות בפשטות ע"י פרסום כתובת.

5. היעדר העמלות מאפשר העברות בסכומים קטנים מאד (microtransactions) ובכך פותח עולם חדש של פעילות דרך האינטרנט.

6. הביטקוין שומר על הערך שלו ובטווח הארוך אינו סובל מאינפלציה. זאת מכיוון שתהליך ההנפקה מבוסס על פרוטוקול הקובע חסם ידוע מראש על סך כל המטבעות. לעומתו, מטבעות המונפקים ע"י ממשלות נוטים לאבד מערכם ככל שיותר כסף מודפס. תיאוריות כלכליות שונות מביעות דעות שונות עד כמה הדבר רצוי, אך מה שבטוח הוא: במקרה הגרוע, הממשלה תיכשל בקביעת המדיניות ויווצר מצב של היפר-אינפלציה וקריסת המטבע. במקרה הטוב, אדם שעבד והרוויח שכר הנקוב בשקלים, אינו מסוגל באמת לחסוך לטווח ארוך בצורת שקלים בגלל אובדן הערך הריאלי שלהם.

7. לתשתית הביטקוין אין "נקודת כישלון יחידה", כלומר גורם כלשהו שתקלה בו גורמת להשבתה. תקלות טכניות, או חלילה, קריסה עסקית, של בנקים וכדומה יגרמו להפסקת זמינות השירות. זאת להבדיל מביטקוין שבו המערכת עובדת כל עוד לא נופלים כל רבבות המחשבים הבלתי-תלויים המעורבים בה.

8. בשביל לבצע תשלום בכרטיס אשראי, הכרחי ומספיק למסור את פרטי הכרטיס. מכאן שמקבל התשלום יוכל מעתה להתחזות לבעל הכרטיס ולבצע תשלום בעצמו. תשלום ביטקוין מבוצע ע"י חתימה דיגיטלית שאינה דורשת מסירת הנתונים הדרושים לחתימה.

9. באמצעי תשלום רבים קיימת אפשרות למחלוקת בין הצדדים האם התשלום התבצע או לא, כאשר לעיתים צד אחד שילם והצד השני לא קיבל את התשלום, וקשה לברר מה בדיוק קרה. בביטקוין קיים רישום פסאודונימי פומבי של כל ההעברות וכך כל צד יכול לוודא באופן חד-משמעי אם ההעברה התבצעה.

10. יש מדינות שהכלכלה שלהם אינה חזקה מספיק בשביל להצדיק מטבע משל עצמם. עבורן השימוש בביטקוין יכול להעניק שילוב של עצמאות ויציבות. נובע מכך שגם למדינות מפותחות יהיה שימוש בסיסי במטבע עבור מגעים עם מדינות אלה.

11. אנו חיים בעידן בו קיימת חשיבות הולכת וגדלה למידע דיגיטלי. יש תחומים מעטים שבהם מהפכת המחשוב לא עוררה שינוי מהקצה אל הקצה. הגיוני שגם הכסף בו אנחנו משתמשים יהיה דיגיטלי באמת (מנוהל באופן חישובי, ולא כסף פיזי עם שירותים הנותנים לו חזות דיגיטלית). הדבר יקסום במיוחד לאנשים טכניים שבפניהם נפתחת אפשרות בלתי-מוגבלת להצפין אותו, לגבות אותו, לתכנת אותו וכדומה. בין היתר ניתן כך לשמור אותו באופן עצמאי ולהגן עליו מפני גניבה ואובדן ללא הסתמכות על צד שלישי.

12. היכולת להשתכר ולחסוך באופן בטוח מבלי להיות תלויים בגורם אחר, גם אם אינה ממוששת בפועל, מהווה העצמה אישית משמעותית.

13. קיימים בפועל פערים גדולים באיכות השירות הניתנת ע"י מוסדות כספיים שונים. לעתים קרובות עבודה מול בנקים כרוכה בטרטורים, סחבת וטעויות. חלק מהבעיה נעוץ בחוסר תחרותיות, הנובע ממחסום כניסה גבוה ומתלות בספק מסוים (vendor lock-in). עם ביטקוין השימוש בבנקים אופציונלי ואדם מסוגל לשלוט באופן ישיר בתנועות בכספיו. ייתכנו בהחלט שירותים המספקים ערך מוסף מעבר למה שרשת הביטקוין הגולמית מציעה, אך אלה

יהיו ממוקדים יותר, קלילים יותר ומבוססים על פלטפורמה גמישה המאפשרת לבחור את הספק המתאים ביותר.

14. ניתן להשתמש בביטקוין באופן אנונימי למדי. כך קל יותר לשמור על פרטיות ולמנוע חשיפת פרטים לגבי הרגלי הקניות שלכם למי שהדבר אינו נוגע לו.

15. עם ביטקוין קל יותר לבצע דברים "שנויים במחלוקת" כגון הימורים, תרומות לויקיליקס וכדומה (ובהמשך ההסבר מדוע זה לא רע).

16. קיימת תנועה אידיאולוגית משמעותית הקרויה ליברטריאניזם, הדוגלת בחירות, זכויות הפרט והעצמת האינדיבידואל ורצונותיו. עבודה העצמאות שביטקוין מעניק נוגעת ללב במיוחד. היא גורסת שנחוץ שינוי עקרוני באופן שבו ממשלות מעורבות בחיי האזרחים, אם בכלל, ויש מהתומכים בה החותרים להקמת התיישבויות, למשל באוקיינוס, עצמאיות מהמדינות הקיימות ומתקיימות בהתאם לעקרונותיה. עבורם בהחלט השימוש בביטקוין חיוני, וכתוצאה מכך עבור המדינות המבוססות המעוניינות בקשרי מסחר איתם.